

Felülvizsgálják újra a kisebbségi nyugdíjasok nyugdíjjogosultságát

A minisztertanács feltűnéstkeltő újabb rendelkezése az esküt nem tett kisebbségi nyugdíjasok ügyében — Tatarescu miniszterelnök: „Kíméletlen szigorral, de igazságosan...”

Bucurestiből jelentik: Tatarescu tegnap — mint jelentettük, — Constantán kihallgatáson jelent meg Károly király előtt. A miniszterelnök bemutatta az uralkodónak aláírás végett az állami tisztviselők kinevezésének felülvizsgálásáról és az álláshalmozási törvény módosításáról szóló rendelettervényeket.

Az uralkodó a két rendelettervényt aláírta és a hivatalos lap holnapi száma már közli is, mire nyomban érvénybe lépnek.

A miniszterelnök a királyi kihallgatás után fogadta a sajtó képviselőit.

— Öfelsége a király aláírta a két rendelettervényt. A két törvénnyel az állami gépezet egyszerűsítését akarjuk elérni és mert az általuk tervezett takarékosagra szükség van,

kíméletlen szigorúsággal, de igazságosan is végrehajtjuk.

— November 15-ike előtt semmi esetre sem ül össze a parlament. — mondotta Tatarescu. — addigra a törvényjavaslatok tömegét készítjük el, úgy, hogy a parlamentnek nemcsak elég, de sok munkája lesz.

Milyen kinevezéseket semmisít meg az új törvényrendelet?

A törvénytelen kinevezések megsemmisítéséről szóló rendelettervény így szól:

Törvénytelen kinevezések a következők:

1. Ha a kinevezettek a kinevezés idején nem voltak román állampolgárok. Azt a tény, ha esetleg később állampolgárságot szereztek, figyelembe nem veszik.

2. Ha a kinevezettek a kinevezéskor még nem voltak nagykorúak. Kivételt képeznek azok a kinevezések, ha az illetőt 18—20. életéve között, de 1924. január elseje előtt nevezték ki.

3. Ha a kinevezettek a kinevezéskor még nem tettek eleget katonai szolgálatuknak.

4. Ha a kinevezés nem a tisztviselői statutum, hanem különleges törvény alapján történt. Ha a kinevezést később a statutum értelmében jóváhagyták, úgy érvényesnek kell tekinteni.

A törvényrendelet értelmében visszafogadják az állami szolgálatba azokat a tisztviselőket, akiket az előző kormányok törvénytelen uton elbocsájtottak.

A minisztertanács megtárgyalta és elfogadta azokat az utasításokat, amelyeket az egyes ügyosztályok kapnak az álláshalmozások megszüntetése érdekében, valamint a törvénytelenül kinevezett és előléptetett tisztviselők revíziójának kérdésében. A dekrétum teljes szövege a holnap megjelenő Monitorul Oficial-ban lát napvilágot.

A minisztertanács elhatározta, hogy bizonyos intézkedéseket foganatosít az állami apparátus egyszerűsítésére, az 1934. július 9-ről dátumozott gazdasági és pénzügyi lépésekre feljogosító törvények értelmében.

Ellenőrzik a nyugdíjazásokat és vizsgálatot indítanak azok ellen, akik törvénytelenül jutnak nyugdíjaikhoz. Aggodalommal néznek a kisebbségi nyugdíjasok a minisztertanács azon határozata elé, amely

szerint felülvizsgálat alá kerülnek azoknak a kisebbségi állami alkalmazottaknak nyugdíjügyei is, akik annak idején nem tettek hűségessküt.

Maniu elégedetlen a cenzurával

Itt írjuk meg, hogy a fővárosi és vidéki román sajtó széles keretek között foglalkozik a Maniu Gyula lapunkban is ismertetett ünneplésével és arról a legtöbb lapban úgy emlékeznek meg, mint amely a szeretet és bizalom jele volt Maniuval szemben. A nemzeti-parasztpárti lapokon kívül így ír egész sereg

Az elnökválasztás láza tombol Németországban

Óriási méretű propaganda áll Hitler szolgálatában — A vezérkancellár hamburgi propagandabeszéde

Hitler: „Bizom benne, hogy befejezem művemet!”

BERLINBŐL jelentik: Az egész német hiro dalom a vasárnapi népszavazásra készül. A választási propaganda tetőfokra hágott. A kormány tagjai, valamint a nemzeti-szocialista párt vezetői hétfő óta csaknem szünet nélkül tartják a propaganda-beszédeket a birodalom különböző városáiban. Berlin uccáin, több terein hatalmas transzparens hirdetik a vasárnapi népszavazás jel-szavait. A propaganda leggyakrabban használt jeliszavai ezek:

— Egy nép, egy vezér, egy akarat!

— A Vezér parancsol, mi pedig engedelmeskedünk!

— Arra szavazunk, aki a népből született és a népet vezeti!

Hitler vezérkancellár pénteken délután fél kettőkor repülőgépen megérkezett a hamburgi légi kikötőbe. Hatalmas embertömeg fogadta Hitlert, aki Göbbels propagandaügyi miniszter társaságában érkezett meg a kikötővárosba, hogy hatalmas propagandabeszédjét elmondja. A vezérkancellár kíséretével együtt autót haladt Hamburg városáig. Az ünnepiesen feldíszített uccákon keresztül, a lakosság hatalmas lelkesedése mellett haladt az autósor a városházig.

Lelkesedés Hamburgban

Talán a egész világtörténelem nem ismer olyan óriási kortes-úttat, mint amilyent a nemzeti-szocialista propagandaszolgálat Hitler számára rendezett. Ez a hamburgi kortesút az egész nap folyamán tartott és ennek során Hitler meglátogatta a hamburgi kikötőt, az üzemeiket, itt maga köré gyűjtötte a munkásokat, beszélt hozzájuk, végigjárta a külvárosokat és nyomában mindenütt ott volt a mikrofon: a német rádió tíz órán át tartó közvetítésben ismertette a világgal a vezérkancellár hamburgi látogatásának eseményeit. A látogatás csúcspontja természetesen az a régen várt beszéd volt, amelyet Hitler pénteken este mondott el a hamburgi városháza nagytermében. A több, mint másfél órán át tartott és éljenzésekkel, tapsokkal gyakran megszakított beszéd sok újat nem tartalmazott és szinte összesítése volt Hitler eddigi beszédeinek. Megemlítésre méltó része beszédeinek, amelyben

türelmet kért a német néptől, hogy a jelenlegi német rendszernek nincs külpolitikai kalandokra szüksége,

hogy helyzetét megerősítse. Érdekes talán meg-

más párti lap is. Goga és Iorga lapjait kivéve. Még a gheorghisták lapja, a „Miscarea” is, a legnagyobb elismerés hangján ír Maniuról, ünneplése alkalmából.

Maga Maniu az ünneplésről a következőket mondja:

— Igen meg vagyok elégedve: a bankett felülmulta minden várakozásomat, mélyen meghatott az érdektelen, tisztára lelkiemből fakadó, hatalmas ünneplés.

— Egyáltalában nem vagyok azonban megelégedve a cenzurával, mely akkor, amidőn minden ellenem írott vádakat enged, az én beszédeimből részeket húzott ki és megkuritotta, ami által segítségére sietett ellenségeimnek azáltal, hogy a közvéleménybe nem juthat el minden vádjukat megsemmisítő érvelésem. Ha ez még egyszer megtörténik — minthogy nem hagyhatom a közönségemet tájékozás nélkül — eleget fogok tenni a különböző városok kérelmének és személyesen fogom előadni azokat, amelyeket a cenzura miatt nem hozhatok írásban a közvélemény tudomására.

— Ezt fogom egyébként cselekedni, mihelyt megnyílik az ülészak, magán az országgyűlésen.

említeni azt is, hogy — bár Hitler nagy vonásokban kitért politikai multjára, eredeti célkitűzéseire — a zsidó-kérdésről egy szóval sem emlékezett meg.

A hamburgi városháza dísztermében összegyűlt ezerek percekig tartó tapsai közepette lépett Hitler a szószekekre és csakhamar felhangzik a várt beszéd, amely talán nem annyira tartalma miatt, de mégis történelmi jelentőséget kap, mert Hitler két nappal azelőtt mondotta el, mielőtt a német nép megerősítette volna az államfői és a birodalmi kancellári tisztség egyesítését.

— Meine deutsche Volksgenossen und Volksgenossen! — hangzanak az első szavak, majd pedig így folytatja:

— Amikor a mi agg elnökünk, Hindenburg áldásos élete után örökre behunyta szemét, számosan a birodalmon kívül élők közül belső harcok kezdetét várták. Arra vártak, hogy az ország, a párt és a Reichswehr vajjon kit kíván utódnak? A birodalom hetekig tartó vezérnékülisége kombinációkra adott volna alkalmat, amelyeken a külföldi sajtó hetekig elragódhatott volna, ez pedig zavart idézhetett volna elő.

A német nép érdekében cselekedtünk tehát akkor, amikor ezt a játékot megzavartuk és kiadtuk a birodalmi elnöki s kancellári tisztség egyesítéséről szóló törvényt.

Ha az említett veszélytől nem kellett volna tartanunk, természetesen előbb történt volna meg a népszavazás és csak aztán került volna kibocsátásra a törvény. Én hiszem azonban azt, hogy tisztéletet és becsületet fogok szerezni a német birodalmi kancellár nevének. Tizenöt évi munkám és ennek eredménye adja meg a bátorságot ah-

Nyolc nap múlva teszik közzé az aradi tanítók nyelvvizsgájának eredményét

Októberben „javítanak“, akik elbuktak. — Óriási tömeg kísérte utolsó útjára a tragikus sorsu Theiss Ludmillát

Pénteken délben fél egy órakor a vizsgáztató elnök becsukta az előtte fekvő könyvet, a bizottság tagjai összehajtották jegyzeteiket, néhány szó hangzott a bizottság részéről és válasz a tanítók nevében, azután kiürült az osztály, az ajtót bezárták: az aradmegyei kisebbségi tanítók nyelvvizsgálója véget ért. Vasárnap kezdődött és pénteken ért véget. Ami közben volt, így utólag csak szürke betűkből álló szavakban foglalható össze: *izgalom és küzdelem, tanulás és felelés, bizonytalanság és könny.*

Délben fél egykor Popa Aurel köszönetet mondott a vizsgán kifejtett mevékenységükért a bizottság tagjainak: Dinescu miniszteriumi vezérfelügyelőnek és Olariu tanítóképzési igazgatónak, majd pedig a tanítókhoz intézett beszédet, amelyben többek között a következőket mondotta:

— A vizsga valóban elhúzódott, de már legalább egy nappal előbb véget érhetett volna, ha közben a posta nem követ el súlyos hibát. Önök mindannyian tudják, hogy én vasárnap reggel nyolc óra helyett csak déli fél-tizenkettőkor érkeztem meg. A miniszterium távirata, amelyben a bizottság elnökévé kinevezett, Borsec-en ért utol. Nem volt olyan vonat, amellyel idejében megérkezhettem volna és ezért pénteken táviratot adtam fel, amelyben felhatalmaztam a bizottság tagjait, hogy távollétemben vasárnap reggel nyolc órakor kezdjék meg a vizsgát. A távirat azonban, amelyet pénteken adtam fel, csak kedden este érkezett meg és így azt az érdekeltek csak ekkor kapták meg.

Öt napra volt tehát szükség, hogy a távirat Borsectől Aradig megtegye az utat.

Ha a távirat idejében megérkezik, akkor a vizsgák vasárnap megkezdődhettek volna és mi legalább egy nappal előbb végezhetünk volna. Az eseményről egyébként jelentést tettem egy a közoktatásügyi miniszteriumnak, mint a postavezérigazgatóságának.

Az elnök ezután sok szerencsét kívánt a tanítóknak és azt ajánlotta mindegyiküknek — azoknak is, akik a vizsgát sikeresen tették le — hogy tovább képezzék magukat a román nyelvben. Ugyanekkor ismételt hangszólította, hogy a bizottság a vizsga alkalmával a lehető legméltányosabban igyekezett eljárni. A tanítók nevében Zima Arthur szólalt fel és köszönetet mondott az elnöknek és a bizottságnak jóindulatú és méltányos magatartásukért.

Ezzel a vizsga hivatalosan véget is ért. Az elnököt azonban csakhamar körülvtették a tanítók és az iránt érdeklődtek, hogy az eredményeket mikor tudhatják meg és hogy vajon azok, akik megbuktak, mehetnek-e újból vizsgára? Popa elnök a kérdésekre a következőkben válaszolt:

— Mi jegyzőkönyvünket még ma elküldjük Bucurestibe, úgy hogy a vizsga eredményét hétfőn a miniszteriumban már meg lehet érdeklődni. Nyolc nap múlva azonban az eredményeket Aradon is megtudhatják; ekkor történik meg ugyanis az eredmények kihirdetése. Azok, akik sikeresen letették a vizsgát, erről diplomát kapnak és ez mentesíti őket az alól, hogy bármikor is újabb vizsga elé állítsák őket. Azok viszont,

akik megbuktak, — ezt teljes határozottsággal állíthatom — újabb vizsgát tehetnek.

Ezt a vizsgát előreláthatólag októberben tartják meg. Így tehát megnyugtathatom azokat, akiknek a vizsga nem sikerült, hogy alkalmuk lesz kiköszörülni a csorbát. Meg kell állapítanom azt is, hogy voltak olyanok, akik nagyon jól beszéltek az állam nyelvét és akik feleleteikre nyolcas osztályzatot is kaptak. Azok, akiket nem a bizottság mentesített a vizsga kötelezettsége alól és akik ezen a vizsgán nem jelentek meg, szintén vizsgát tesznek majd — minden valószínűség szerint — októberben.

A tanítók csakhamar szétoszlottak, a bizottság elkészítette jegyzőkönyvét és azt Dinescu vezérfelügyelő magával vitte a miniszteriumba.

Az aradmegyei kisebbségi tanítók nyelv-

Angol arisztokráta egy magyarországi betörőbanda élén

Letartóztatta a budapesti rendőrség Campbell-Bannermann volt angol miniszterelnök unokaöccsét — Hónapokon keresztül garázdálkodott Budapesten és a vidéken az elzúllott angol báró veszedelmes betörőbandája

Budapestről jelentik: Egy előkelő angol családból származó fiatalember került néhány nappal ezelőtt a budapesti rendőrség kezébe, ahol a legnagyobb meglepetéssel állapították meg róla, hogy

a történelmi nevet viselő Campbell-Bannermann báró, egy betörőbandának lett a tagja.

A báró a háboru alatt vonult be a katonasághoz. A tisztiiskola elvégzése után csakhamar hadnagy lett és bátran küzdött az olasz fronton. A háboru befejezése után súlyos idegbántalmakkal tért vissza Budapestre, ahol

öngyilkossági kísérletet követett el, de hosszabb szanatóriumi ápolás után megmentették az életnek.

A bűnügyi rendőrségen most alapos kihallgatásnak vetették alá a gentlemanbetörőt, aki elmondotta izgalmas és kalandos életének minden részletét a detektívek előtt. Fantasztikus részletektől hemzsegető elbeszélését még nem vizsgálták felül, de minden jel arra mutat, hogy azüllés útjára tévedt báró az igazságot mondotta el. Mint egy regény, úgy hangzottak a szavai. Fiatalkori éveit a báró Chambridgeben töltötte el, ahol archeológiai tanulmányokkal foglalkozott. Később Párisba költözött, beiratkozott a konzervatóriumba és olyan zenei tehetséget árult el, hogy tanárai a legnagyobb jövőt jósolták neki. A kalandos természetű fiatalember azonban abbahagyta zenei tanulmányait is és

belépett az idegenlégióba. Afrikában egy alkalommal oroszlan támadt rá és súlyosan megsebesítette úgy, hogy elbocsátották a légió szolgálatából.

Mikor újra összeszedte magát, jazz-zenekart állított össze, amely az Európa és Afrika kö-

vizsgájára összesen 102-en jelentkeztek, ezek közül 81-et engedtek szóbeli vizsgára, 21-en tehát már az írásbeli vizsgán megbuktak, négyen orvosi bizonyítvánnyal mentették ki magukat a szóbeliről. *egy pedig, aki sikeresen tette le az írásbeli vizsgát, a szóbeli vizsgán már nem jelentkezhetett, mert örökre elköltözött az élők sorából...*

Ma délután kísérték utolsó útjára Aradul-Nou-n Theiss Ludmillát, a Notre Dame-rend apácáját, akinek szívét, — mint már jelentettük — a nyelvvizsga izgalmai annyira megviselték, hogy baloldali szélhűdést kapott és szerdáról csütörtökre virradó éjszaka kilehelte lelkét. Az apácát a zárdában ravatalozták fel és innen vitték ki a temetőbe. Óriási tömeg kísérte utolsó útjára a tisztelendő nővért és ott haladtak a gyászolók között Theiss Ludmilla idős, megviselt szülei is. Kivonultak a temetésre az elhunyt apáca volt növendékei is, akik a megértő, a melegszívű tanítónőt siratták benne. Az elköltözött koporsója felett Mayer Ker. János apátblébános tartott gyászbeszédet.

A megrokkant szülőket ismerőseik és az apácák támogatták. A szerencsétlen szülők most negyedik gyermeküket veszítették el. *Összesen tizenhárom gyermekük volt és ezek közül még kilenc van életben. Öt nővér a zárdába vonult, apáca lett és most ezek közül a legidősebb, Theiss Ludmilla elköltözött...*

zött közlekedő luxushajókon tartott hangversenyeket. Később Budapestre vetődött, de sorsa rosszra fordult és teljesen pénz nélkül állott. Kétségbeesésében egy Ferenc-körtűi kávéházban méreggel öngyilkossági kísérletet követett el, de gyomormosással ismét megmentették az életnek. Édesanyja, aki akkor Budapesten lakott, másodszor is férjhezment. Mostohaapjával, aki magasrangú nyugdíjas katonatiszt volt, a fiatal báró nem tudott kijönni. Egy napon szóváltásba elegyedett mostohaapjával, amelynek során

a báró revolvert rántott és agyonlőtte a nyugdíjas katonatisztet.

A rendőri nyomozás azt állapította meg, hogy a revolver véletlenül sült el és a báró rövid fogság után szabadlábra került.

Campbell-Bannermann báró a budapesti rendőrlátóságokat az utóbbi időben sűrűn foglalkoztatta. Többször állították elő a rendőrségen házasságszédelgés gyanúja miatt. Rábizonyítani azonban nem lehetett semmit, mert a becsapott asszonyok az utolsó pillanatban mindig visszavonták a feljelentést. Az előkelő családból származó mágnás ezután

mindig mélyebbre és mélyebbre sülyedt.

Végül is egy betörőbanda élére került.

A rendőrség megállapította, hogy a báró vezetése alatt álló banda újfajta módszerekkel dolgozott és

sikerült egy olyan elektromos furógépet feltalálnia, amelynek segítségével a legvastagabb falu pénztárszekrényét is látszó könnyedséggel tudták megfúrni.

A bárót és bandájának tagjait átszállították az államügyészség fogházába és a szenzációsnak ígérkező bűnügyben rövidesen megtartják a főtárgyalást.

CORSO-mozgó mai műsora!

3, 5, 7 $\frac{1}{2}$, 9 $\frac{1}{2}$ órakor!

Nem háborus film, nagyszerű repülő sláger:

Felhők vándorai!

Pat O'Brien — Gloria Stuart.

A „VADÁSZKÜRT“ Szálloda

teljesen átalakítva ismét

MEGNYILT

3328

BUDAPESTEN, Türr István-ucca.

Színházi seregszemle

Négy pályázat érkezett az aradi magyar színiévad bérletére — Pénteken zárult a verseny, kedden dönt a városvezetőség

A legújabb direktor-jelölt: J. Betegh Béby

Az aradi magyar színiévad 1934—35. évi pályázati versenye pénteken déli tizenkét órakor lezárult. A legutolsó napig az elmúlt évi hét pályázó helyett mindössze három ajánlat érkezett be a város kulturális osztályához, időrendi sorrendben az idősebb Szendrey Mihály, majd a Róna Dezső, míg az elmúlt hét végén az *Ihász—Fekete*-szintársulat ajánlata, míg pénteken délelőtt tizenegy órakor a helyzet váratlan fordulatoként megjelent Ursu János dr. városi interimár-bizottsági elnök hivatalában Janka Jenőné Betegh Béby, az erdélyi magyar színházi közönség régi, kedves ismerőse, aki ezúttal egyenesen a színházvezetői szerepkörre pályázva jelentette be szándékát, hogy újra visszatér a színpadra, ha Aradváros vezetősége az ő ajánlatát fogadja el az aradi magyar színiévad tartalmára. A legújabb aradi magyar színházi directrice-jelölt debüje frappáns sikert aratott a városházán már csak újszerűségénél fogva is s így a keddi interimár-bizottsági ülésen négy pályázatot kell alaposan megvizsgálnia a városvezetőség urainak, hogy végre is a legmegfelelőbb és a legkomolyabb ajánlattevőnek juttassa az aradi magyar színiévad új idény-bérletét.

Most, hogy a pályázat — reméljük, véglegesen — lezárult a hivatalos fórumok előtt, bizonyára Aradváros magyar közönségét éppúgy érdekli, mint a színházi kultúra elfogulatlan barátait, hogy mit ígérnek a színiévad pályázói, mit várhat tőlük az aradi színházbaráti közönség? Betűrendes felsorolásban

J. Betegh Béby

pályázati ajánlata a legértelmesebb. Fgy évi időtartamra kéri a színház bérletét, amelynek elnyerése esetén külön komplett operettrevü és külön drámai szintársulatot ígér, amely minden hónapban 4 operett-ujdonságot és két új prózai darabot mutat be az elmúlt évad nagy sikerein kívül. Huszonöttagu, szindikátusi tagokból álló zenekar, a kóruson kívül külön gőri-csapat szerepel az ajánlatban, amely ezenfelül részletesen kifejtve tartalmazza mindazokat a technikai beruházási terveket is, amelyek a színház épületének, a foyernak, a folyosóknak, a dollányzóknak, a nézőtér ülőhelyeinek rendbehozatalát és átmodernizálását helyezik kilátásba a főbejáratnál a zsinórpadlásig. Figyelemreméltó pont a fűtőberendezés és a világítási felszerelés tökéletesítése és átmodernizálási programmóntja is a színházi diszlettár átfrisztésével egyetemben. Nem kér semmitféle szubvenciót: ezzel szemben negyedévenként két premiert tart a legsikerültebb román színpadi alkotások magyar nyelvű bemutatására. Az

Ihász—Fekete-társulat ajánlata

ugyanacsak hangsúlyozza, hogy nem szubvencióra pályázik, átfesteti a diszletteket, kijavítja a színházi székeket, kéri a villanyáram mérsékelt árának biztosítását, vállalja a magypáholyok átalakítását rendes ülőhelyekké: ezzel szemben kész repertoárral jön társulattal.

Róna Dezső

ajánlatához az elmúlt nap folyamán újabb öt ajánlatot adott be a városvezetőséghez, amelyben hivatkozik arra, hogy bár három

évre kéri a színház bérletét, kényszerűségből egy évre is benyújtja pályázatát, a legelső ajánlatának arányos módosítása mellett. Róna ugyancsak rendbe kívánja hozni az egész színház külső képét, nézőterét, de a részletes terveit csak azután adja elő, ha neki ítélték oda a bérletet. A költségek egy részét azonban a városra kívánja áthárítani. Ezzel szemben nívós operett-, sőt opera-előadásokat is ajánl. 20—25 tagu zenekarral, vegyeskarral az elsőrendű ensemblén kívül. Az aradi évaújja megszokásokkal a téli színházban 150 estét, a nyári színházban legalább 40 estét jelentene. A román—magyar kulturális kapcsolatok ápolá-

Jakabffy Vilma táncművésznő és Stavrescu főhadnagy kémkedési pere a cluji hadbíróóság előtt

Szenvedélyes szerelem, amelyből kémkedési bűnügy lesz

Clujról jelentik: A hadbíróóság folytatta Stavrescu Jenő 34. tüzérezredbeli főhadnagy és Jakabffy Vilma kémkedési perének tárgyalását. A tárgyalás elnöke Veclü ezredes, Stavrescu főhadnagyot Popescu bucaresti-i és Popescu cluji ügyvédek védik. Jakabffy Vilma védője pedig Mircea Georgescu.

Stavrescu főhadnagy kihallgatása során elmondja, hogy mint hadnagyot a timisoarai tüzérségi iskolába vezényelték. Ott megismerkedett Arz Károly nyugalmazott kapitány feleségével, Jakabffy Vilma táncművésznővel. A huszonegy éves hadnagy és a harmincegy esztendősnő között heves szerelem fejlődött ki. Ennek az volt a következménye, hogy az asszony elvált férjétől. Szerettek volna házasságra lépni, azonban ennek nagy akadálya volt az, hogy nem volt az asszonynak kauciója. Elhatározták, hogy valami úton próbálnak pénzhez jutni. Azt is megpróbálták, hogy elválnak egymástól, azonban nem tudtak egymásról lemondani.

Az asszony Budapestre ment és összekapott egy Rezes nevű emberrel, aki Jakabffy Vilmanak ezer pengőt adott. Csak miután a pénz átvette, leplezte le magát, hogy nem bankár, hanem kapitány és a Romániában működő kémszervezet vezetője. Arra igyekezett rábírni Jakabffy Vilma, hogy álljon a kémszervezet szolgálatába és szerezzen Stavrescutól adatokat, amely esetben több pénz is ad neki.

Jakabffy Vilma visszatért és különböző kérdésekre igyekezett Stavrescutól feleletet kapni. Stavrescu azonban kitért a válaszadás elől, majd pedig mikor Jakabffy Vilma ismételtén szóba hozta a dolgot, téves adatokat adott. Jakabffy Vilma újra Budapestre utazott, ahol azonban Rezes nem volt megelégedve az adatokkal és azt kívánta, hogy Stavrescu sajátkezű irásával hozzon a táncművésznő adatokat. Ez alkalommal Jakabffy Vilma Rezestől kétszáz dollárt kapott. Ezzel a pénzzel újból visszatért, ahol azonban már nem találta Stavrescut, mert azt közben főhadnagyi rangban Oradeára helyezték a 34. tüzérezredhez. Az asszony utána ment és akkor el-

sát ezzel kívánja szolgáltni, hogy román énekeseket léptetne fel.

Idősebb Szendrey Mihály

azzal excellál, hogy ezúttal semmit sem ígér, csupán azt, hogy szintársulatot szervez, amelyhez kéri a város támogatását. A párosros beadvány a szokott feltételeket igényli ezúttal is, mint már annyi éven át, amennyit az aradi magyar színházban átigazgatóskodott. A város urai számára tehát egyformán megadatot a választás lehetősége a legrégebb ajánlattevőtől a legfrissebb pályázókig.

A nagyközönség, amelyet a legkevésbé sem érdekel a bérlet-utáni verseny — ismételtén megállapítjuk —

rendes, jófelszerelt, jólfűtött és kellemes millőjű színházat kíván, amelyben nívós művészi munka folyik.

Azt a pályázót, akinek ajánlata ennek a nagyon egyszerű igénynek teljesítését a legvalószínűbb módon ígéri, kétségtelül első sorban illeti meg a városvezetőség döntése. Aki akar és tud is kellő minimális anyagi áldozatot hozni az aradi magyar színház technikai és művészi nívójának helyreállítására és jó társulattal, zenekarral és repertoárral indul neki az évadnak, minden bizonnyal megnyeri a közönség tetszését, amely ma is minimális igényekkel várja annak a színházvezetésnek bemutatkozását, amelyet valóban érdemes támogatni, mert ad is azért valamit, ami a közönségtől és a hatóságoktól a maga számára igényel.

határozták, hogy Oradeán házat vásárolnak. A kétszáz dollárt mindjárt le is fizették a háztulajdonos megbízottjának előlegül. Minthogy a ház tulajdonosa Budapesten lakott, a vételár többi részét Jakabffy Vilma apja egyenlítette ki. A kapott adatok, amelyeket Jakabffy Vilma küldött, még mindig nem elégitették ki Rezes, aki

egyre-másra küldte a fenyegető leveleket, amelyekben követelte, hogy Stavrescutól sajátkezűleg irt adatokat kapjon.

A levelek hatása alatt Stavrescu irt is Rezesnek, de szándékosan újból téves adatokat küldött.

A délután folyamán kihallgatták Stavrescunét, egy határrendőrségi kapitány feleségét, dr. Mihalovitz Istvánnét, egy timisoarai ügyvéd feleségét, Zoltán Ferencnét, akik mentővallomásokot tettek.

Kihallgatták azután Morai Liuba macedón származású rendőrt, aki az egész kémkedési ügynek a feljelentője volt. Morai elmondta, hogy egy alkalommal a határon volt, amikor Stavrescu elkísérte a Magyarországra utazó asszonyt. A vonat elindulása után Stavrescu azt mondotta neki:

— Örülök, hogy megszabadultam ettől az asszonytól, aki majdnem arra vett rá, hogy eláruljam a hazámat.

Morai néhány hét múlva találkozott az uccán a Magyarországról visszatért Jakabffy Vilmaival, akinek elmondta, hogy mit mondott neki Stavrescu. Jakabffy Vilma se nem tagadott, se igent nem mondott, amikor a dolgot elmondta neki. Azt azonban elmondta Jakabffy Vilma, hogy Budapesten adósságai vannak és hogy az uccán

egy alkalommal lefényképezték egy bártnője társaságában, akiről azt hallotta, hogy kémkedik.

Nagyon kellemetlen volt ez számára, mert ezzel ő is a kémkedők gyanújába keveredett.

A hadbíróóság azután szembesítette Morai Liubát Jakabffy Vilmaival és Stavrescuval. A tárgyalást folytatják.

Gróf Esterházy Tamás és hitelezőinek harca a nyolc millió pengős adósság körül

A Földhitelintézet ügyvédje csak karhatalomnak akarta átengedni a zárgondnokság alól feloldott devecseri birtokot — A külföldi hitelezők Budapesten — A végrehajtó váratlan pápai látogatásának izgalmas előzményei

Budapestről jelentik: Abban a harcban, amely gróf Esterházy Tamás és hitelezői között évek óta folyik, az utóbbi időkig teljes fegyverszünet uralkodott. Most azonban egy váratlan intézkedés, amely a devecseri járásbírósrág részéről történt, egyszerűen felborította ezt a békés csendet. Ez a bírói intézkedés nemcsak a nagyszámú magyar hitelezőket mozgatta meg, hanem olyan izgalomba hozta a külföldi hitelezőket is, hogy azok a bírói intézkedés hallatára Budapestre jöttek, ahol a magyar hitelezőkkel közös értekezleten tanácskoztak meg a tennivalókat és mint jelentették, végrehajtóval jelentek meg a gróf pápai kastélyában.

Nyolcmillió pengő adósság

Gróf Esterházy Tamás tulajdonképpen 35.000 holdas hitbizomány és 16.000 holdas szabadbirtok ura. A hitbizomány természeténél fogva teljesen telhermentes, ellenben a szabadbirtokot terhelő adósságok legalább 8 millió pengőre becsülők. A hitelezők közt szerepelnek hatalmas összegekkel bécsi bankárok, továbbá egy brünni pénzcsoport, míg a magyar hitelezők közül a legnagyobb tétellel — kerek három és félmillió pengővel — a Magyar Földhitelintézet áll az élen, amely a fiatal arisztokratának nemcsak 16.000 holdas devecseri szabadbirtokára vezetett már régebben zárlatot, hanem a 35.000 holdas hitbizomány tiszta jövődelmére is.

Amikor az eladósodott földbirtokok védettségéről intézkedő rendelet megjelent, gróf Esterházy Tamás is kérte, hogy

a szabad rendelkezés alatt álló birtokait is helyezték védettség alá.

Ez meg is történt. A védettség alá való helyezés azonban azzal a kötelezettséggel jár, hogy az adósságok — tehát ebben az esetben mintegy 8 millió pengő — kamatait pontosan fizetni kell a hitelezőknek, akik viszont ebben az esetben a végrehajtási eljárások tekintetében bizonyos korlátokhoz vannak kötve. A devecseri 16.000 holdas szabad birtok azonban voltaképpen csak névlegesen áll a fiatal gróf szabad rendelkezése alatt, mert ezen a birtokon a Magyar Földhitelintézet által bevezetett Tamásy Kálmán zárgondnok gazdálkodik.

A gróf a zárlat feloldását kéri

Az utóbbi időben erős veszély fenyegette a védettséget. A gróf ugyanis megakadt a kötelező kamatok fizetésében. Ezek a kamatok természetesen óriási összegekre rúgnak. Ekkor azonban gróf Esterházy Tamás, hogy a védettség elvesztésének fenyegető rémét elhárítsa, ügyvédje útján kérvénnyel fordult a devecseri járásbíróshoz.

Ebben a kérvényben azt adta elő a gróf, hogy azért nem tudja fizetni a védettségi kamatokat, mert birtokai zárlat alatt állnak és így semmiféle jövedelemhez nem tud jutni. Azt kérte tehát, hogy a bíróság a Magyar Földhitelintézet által bevezetett zárgondnok működését

sürgősen függesse fel s a birtokot a zárlat alól a lehető legrövidebb idő alatt oldja fel.

a zárgondnok helyébe pedig a bíróság nevezze ki a birtok kezelésére a devecseri helyi védettségi bizottság egyik tagját. Erről a beadványról azonban nem tudott sem a Magyar Földhitelintézet, sem a többi hitelező, akik néhány nappal ezelőtt a legnagyobb meglepetéssel kapták kézhez a végzést, amely szerint a devecseri járásbírósrág hitelezői megbízottul és zárgondnokul Koncskó Zoltánt nevezte ki, aki nem más, mint gróf Esterházy Tamás szabad-

birtokainak igazgatója és így a hitelezők álláspontja szerint ezzel a végzéssel tulajdonképpen ismét maga a gróf vette át birtokainak kezelését.

Már ez maga is nagy izgalmat keltett a hitelezők körében, de különös idegességet váltott ki köztük az, hogy a járásbírósrág végzését jogerőre való tekintet nélkül végrehajthatónak nyilvánította. A devecseri járásbírósrág július 13-ikára jelölte ki azt a napot, amikor a zárgondnoknak át kell adni a birtokot az új hitelezői megbízottnak.

„Csak a karhatalomnak engedek!”

Néhány nappal ezelőtt izgalmas jelenetek játszódtak le az Esterházy-birtok devecseri központi irodájában. Ugyanis leérkezett Devecserre a Magyar Földhitelintézet megbízottja, dr. Tellesniczky László ügyvéd és kijelentette, hogy a bírói végzésnek nem engedelmeskedik, a birtokot nem hajlandó átengedni. A Földhitelintézet megbízottja szigorúan meghagyta Tamásy Kálmán zárgondnoknak és a központi iroda személyzetének, hogy semmit át ne adjanak az új hitelezői megbízottnak, megtiltotta a könyvek kiszolgáltatását. Hiába

Öttagu veszedelmes betörőbandát fogott el az aradi rendőrség

A tettesek a betörések és lopások egész sorozatát követték el

Eredményes munkát végzett az aradi rendőrség bünygyi osztálya, amelynek sikerült egy betörőbandát ártalmatlanná tenni. A nyomozást rendkívül megnehezítette az, hogy a betörők modern eszközökkel ugyszólván nyom nélkül hatoltak be lakásról-lakásra. Naponként érkeztek feljelentések újabb és újabb betörésről. Jancu Traian rendőrigazgató, valamint Detesan János komiszár azon véleményüknek adtak kifejezést, hogy a betöréseket egy jól megszervezett társaság követi el. A nyomozás kimenetele minden tekintetben igazolta a rendőrigazgatót és Detesan Jánost, mert sikerült elfogni a betörőbanda öt tagját, akik ugyszólván egész Aradot végig fosztogatták.

Az elfogott betörők Dragan János 21 éves kétegyházi születésű fiatalember, aki a banda vezére volt és akit Pilan és Bocis néven is ismertek, Ardelean Todor 21 éves, Lepedős Mihály 20 éves, Ilica Constantin 20 éves és Rózsa István 32 éves régi ismerőseik a rendőrségnek. Mindnyáján többször voltak büntetve Lepedős és Ardelean még a fiatalokoruk bírósága előtt is állt lopás és betörés miatt.

A betörők addig körülbelül 22 betörést és alkalmi lopást ismertek be,

de minden valószínűség szerint a további kihallgatások során a betörések száma még emelkedni fog. A legmodernebb betörő szerszámokkal rendelkeztek és véletlen juttatta őket rendőrkézre. Az egyik tagját a bandának már régebben figyelte a rendőrség egyik detektívje. A betörő ugylátszik egyszer „saját számlájára” akart „dolgozni” és egy kerékpárlopást akart elkövetni, amikor a lesben álló detektív leleplezte. Kihallgatása során vallotta be azután, hogy társaival együtt hónapok óta garázdálkodik Aradon.

Az elfogottak a következő helyeken követtek el nagyobb betöréseket:

Körülbelül öt héttel ezelőtt behatoltak az Industria Lemne Aradana telepére és 250 kg. ócskavasat loptak el, két napra rá megismételték a betörést ezúttal 360 kg. ócskavasat loptak. Július 23—24-re virradó éjszaka behatoltak Filimon Zsófia Str. Russu Sirianu uccai lakásába és több mint ezer lej értékű ruhaneműt loptak el. Két nappal később már a vizműveknél tettek látogatást. Összesen három ízben voltak a vizművek telepén, mint abban az időben megirtuk és közel 10 ezer lej értékű csöveket és fontos alkatrészeket vittek ma-

hivatkoztak arra, hogy az átadásra bírói végzés van, dr. Tellesniczky nem engedett és a legghatározottabban kijelentette, hogy csupán az erőszaknak engedelmeskedik.

kizárólag csendőri karhatalom közbelépésére hajlandó a bírói végzésnek eleget tenni.

Egyre feszültebbé vált a helyzet a devecseri központi irodában s már-már csendőri karhatalomért akart fordulni a bíróság kinevezett hitelezői megbízott, amikor a devecseri járásbíró megváltoztatta végzésének azt a részét, amely szerint a végzés jogerőre való tekintet nélkül azonnal végrehajtható.

Bűnügyek

Érdekes egyébként, hogy a devecseri események hatása alatt megmozdultak azok a hitelezők is, akiknek követelésére annakidején az igazságügyminisztérium a gróf Esterházy Tamás-féle hitbizományból az adósságok rendezése céljából négyezer holdat felszabadított és akikre ez a felszabadított rész engedélyezve van. Ezek a hitelezők most már visszavonhatatlanul érvényesíteni kívánják követeléseiket a felszabadított hitbizományi birtokrészből és ebben az irányban folytattak tanácskozásokat a közös elvek szerint megteendő lépésekről.

A hitelezői értekezleten szöbakerültek azok a büntetőfeljelentések is, amelyeket az utóbbi időben egyes hitelezők tettek gróf Esterházy Tamás hitelműveiteivel kapcsolatban.

Ennek a hitelezői értekezletnek következménye az lett, — mint az Aradi Közlöny pénteki számában megírta, — hogy a hitelezők egy végrehajtó kíséretében megjelentek Esterházy gróf pápai kastélyában, ahol nagyértékű ékszereket foglaltak le.

gukkal. Később behatoltak a gázgyárba ahonnan szintén szerszámokat és alkatrészeket vittek el 2500 lej értékben. A városi autobusüzemeket sem hagyták ki és innen értékes rezet vittek el. A cementáru gyárban 4500 lej értékű szerszámot loptak. Most a következő napokon szakítottak a gyárakkal és a lakásokat kezdték látogatni. Így az ablakon keresztül hatoltak be Nagy Róza Str. Ghica Voda uccai lakásába, a zsákmány itt egy értékes terítő volt. Özvegy Deutsch Józsefnének, aki szintén a Ghica Voda uccában lakik 4—6. számú házában körülbelül 3000 lejnyi kárt okoztak, tekintve, hogy értékes órát, valamint ruhaneműt loptak el. Augusztus hatodikán Zombori Gyula lakásáról házitfelszerelések tüntek el 1500 lej értékben, itt az ablakon keresztül hatoltak be. Az utóbbi napokban körülbelül 10—én Horváth Lajos Str. Vrancea uccai lakásába törtek be, több mint háromezer lej értékű különféle tárgyakat loptak el. Egy nappal később Kovács Mária Str. Trandafir uccai lakásából 2000 lej értékű ruhaneműt loptak. Még aznap éjszaka Puschler István házáat látogatták meg. Elloptak két autókereket, két külső és két belső gumit, a kár 10 ezer lej. Augusztus 12-én szintén egy magánlakást látogattak meg, ez alkalommal 4000 lejnyi készpénzt és nagyértékű ékszereket loptak. Az utolsó betörést egy nappal elfogatásuk előtt kedden éjszaka követték el, amikor a Str. Sava ucca 6—7. számú ház pincéjébe hatoltak be és 3000 lejnyi különféle holmit loptak.

CENTRAL: 5, 7½ és 9¼ órakor

Pezsgőháboru.

Zenés, énekes vigjáték. Iőszerepekben
Lien Deyers Heinz Rühmann
Julius Falkenstein.
A hangoshiradó keretében: Dolfuss és Hludenburg
temetése

SELECT: 5, 7½ és 9¼ órakor

Csokol Veronika!

Énekes vigjáték, Iőszereplő
Gaál Franciska, Paul Hörbiger, Otto Wallburg.

MA. szegedi gulyáscsirke, füstöltkaraj káposztával, gombóccal és vargabéles, Auernál, a zsidótemplom mellett

SPORT KÖZLÖNY

Összeállították a vasárnapi aradi csapatokat

— A Čhinezul is a legjobb összeállításban áll ki az AMEFA ellen —

Vasárnap rég nem látott, nagyszabású sporteseményben lesz része az aradi sportközönségnek: kettős, nagy attrakció kerül lebonyolításra a Gloria-pályán. A főmérkőzés aradi résztvevője, az AMEFA, csütörtökön nagy tréninget tartott és azon azok a játékosok is felvonultak, akiket eddig Riebe trénernek nem volt alkalmuk látni. Így elsősorban Dvorzsák mutatkozott be, akinek játékát a center posztján teljes siker kísérte és így a kitűnő középfedezet a Čhinezul elleni mérkőzésen már a csatársorban fog (remélhetőleg) babérokat szerezni. Amennyire örvendetes Dvorzsák csatársorba állása, annyira kellemetlenül érinti az AMEFA-t az a körülmény, hogy Csajka még nem játékképes, valamint Szinder betegsége, aki a hosszúra nyúlt szezon majd valamennyi mérkőzésén szerepelt és kimerültsége következtében néhány napi pihenőre szorul. A balhátvéd és balszélső kérdését úgy oldották meg ezúttal is az AMEFA-ban, hogy egy féldőt játszik Kovács, mint

hátvéd, egyet pedig, mint balszélső és a hátvédposzton Reinholz, a szélen pedig Podrusek helyettesíti. A Čhinezul ellen kiálló vasárnapi csapat tehát a következő: Bugarin—Reinhardt, Kovács (Reinholz)—Lingurár, Szabó

Béla, Tóth—Cucula, Magold, Dvorzsák, Farkas I., Podrusek (Kovács). A Čhinezul ugyancsak legjobb csapatával rándul át Aradra és bár lehetséges, hogy néhány új játékost fognak kipróbálni, a valószínű összeállítás mégis ez lesz: Leitersdorf—Kohl, Hetzer—Szutor, Zelenák I., Demetrovics—Szilárd I., Zelenák II., Nagy, Glasz (Bajusz), Szilárd II.

A másik meccsre, amely ugyancsak érdekesnek ígérkezik, az SGA nagy ambícióval készülődik és legjobb csapatával veszi fel a küzdelmet a nagy játékerőt képviselő petrosani csapattal szemben. A tornászok csapata az előjelek szerint a következő lesz: Löwenberg—Dragan, Palásti (Várszegi)—Csányi, Csipai (Zanoni), Nagy—Grosz, Bellai, Fritz, Metz, Tóth.

Magyarország nyerte Magdeburgban a vizipólótornát Két magyar úszó jutott az 1500 méteres úszás döntőjébe

Pénteken délután közvetítette a budapesti rádió a döntő jellegű magyar—német vizipólómérkőzést, amelyet a magyar csapat nyert meg 4:1 arányban. A féldőben a magyarok 2:0 arányban vezettek és a németek egyetlen góljukat négy méteresből érték el. Az 1500 méteres gyorsúszásban 3 előfutamot bonyolítottak le és az előfutamokból az első kettő, valamint a legjobb időt úszó harmadik, a magyar Pataki jutottak döntőbe. Beszámolunk a következő:

Delahaye bíró sipjelére, mintegy 10.000 főnyi közönség jelenlétében a következő összeállításban állt fel a magyar csapat a németek ellen: Bródy—Ivádi dr., Homonnai—Halassy—Bozsi, Németh, Vértessy. Németh éri el először a labdát, de a magyar center ma feltűnően bizonytalan. Még vége sincs az első percnél, Némethet a bíró szabálytalanságért kiállítja, de visszajövele nem késik soká, mert Bozsi egyedül uszik le és nehéz szögben nagyszerű gólt lő 1:0, 1 p. 20 mp.) Most a németek erősen felnyomulnak. Bródynek alkalma van képességeit bemutatni és nagyszerűen védi Aki Rademacher és Schwarz lövéseit. Ivádi jól szereli Schulzet, hosszú labdáját Halassy kapja, Bozsihoz ad, aki beteszi a második gólt (2:0, 3 p. 30 mp.) Változatos játékkal ér véget a féldő.

Szünet után a 20-ik p.-ben Német egyedül uszik le, de lövését a kapufa fogja fel, a viszapattanó labdát mellé lövi. Óriási helyzet volt. Halassy kapja a labdát, Németh jól helyezkedik szélre, Halassy át is adja a labdát

és Németh most végre eredményes tud lenni (3:0, 1 p. 20 mp.) A németek most kemény játékba fognak és Homonnai erélyesen szereli a kemény Schulzet, ezért 4 méteres jár és Homonnai partra kerül. A 4 méterest Schulze bevágja (3:1, 3 p. 05 mp.) Alig telik el 20 másodperc, ujjabb 4 métereshez jutnak a németek, de Schulze szabálytalanul dobja a hálóba, ez nem gól, ugyancsak a magyar center, Németh által lőtt gól is érvénytelen. Némethet elnyomják, a magyarok jutnak 4 métereshez, ezt Bozsi bevágja (4:1, 4 p. 35 mp.) és beállítja a végeredményt.

A belga—svéd meccs 3:3 arányban döntetlenül végződött, így a négyes döntő állása, amelyben eddig csak a magyarok első helyezése végleges, a következő:

1. Magyarország	2	2	—	—	9	2	4
2. Németország	2	1	—	1	7	7	2
3. Svédország	2	—	1	1	5	9	1
4. Belgium	2	—	1	1	4	8	1

Az 1500 méteres gyorsúszás három előfutamának eredményei a következők: I. előfutam: 1. *Taris* francia 20 p. 12.5 mp. 2. *Niske* német 21 p. 31.7 mp. 3. *Pataki* magyar 21 p. 33.1 mp. II. előfutam: 1. *Costoli* olasz 21 p. 24.4 mp. 2. *Wainwright* angol 21 p. 38 mp. 3. *Schöne* cseh 22 p. 14.5 mp. III. előfutam: 1. *Lengyel* magyar 21 p. 38.2 mp. 2. *Signori* olasz 21 p. 42.3 mp. 3. *Jørgensen* dán 21 p. 49.8 mp. A döntőbe tehát *Taris*, *Niske*, *Costoli*, *Wainwright*, *Lengyel*, *Signori* és a legjobb harmadik, vagyis *Pataki* kerültek.

Középeurópai jelentőségű az aradi új furnir-gyárüzem

A Czettel Faipari R.-T. nagyjelentőségű investíciója

Új, jelentős ipari vállalattal gazdagodott Arad, amennyiben felavatták a Czettel Faipari Részvénytársaság Romanilor-uton lévő új furnirgyárát. A felavató ünnepségen Arad gazdasági életének számos vezető egyénisége megjelent és dr. Czettel Lajos üdvözlő szavai után, Cotioiu Romulus dr. országgyűlési képviselő és Ursu János dr., az interimárbizottság elnöke mondottak beszédet.

Az üzem, amelyet az ujonnan emelt épületben helyeztek el, a legmodernebb hasonló gyára Romániának és egyik legjelentősebb furnirgyára Középeurópának. Bár Románia fa-megmunkáló ipara valóban fejlett, az országban — az aradin kívül — még csak két furnirgyár működik. Ez mindenekelőtt azzal magyarázható, hogy egy ilyen üzem berendezése nagy tőkét igényel és a furnirgyártás kicsinyben való folytatása nem rentábilis. Arad szempontjából különösen nagy jelentőséggel bír az itteni furnirgyár létesülése, hiszen olyan termékeket gyárt, amelyeket Arad legnevezetesebb iparága: a butoripar használ fel.

A tágas, világos helyiségben három gép nyert elhelyezést. Az üzemet azonban két-

ségtelenül az a gép-monstrum uralja, amely a rönköket furnirra „szeliteli”. Ennek a gépnek betonalapja 53 köbméter és csak felszerelése két hónapot vett igénybe. A gépet Ausztriában gyártották és egy félévig készült. Jelenleg egész Középeurópában — az aradival együtt — csak két ilyen modern gép működik. A gépbe kerülő rönköket előzőleg külön erre a célra készített medencékben gőzölik és csak akkor kerülnek a borotvaélesre fent, három és fél méter hosszú kés alá. A gép automatikusan számolja meg a kikerülő furnirlemezeket és a hatalmas kés köszörülését is egy külön gép automatikusan végzi. Egy másik gép viszont egyenesre metszi a furnirlemezek széleit. A lemezek innen a szárítóba kerülnek és három-pár napos szárítás után már szállítható.

A furnirlemezek egyelőre csak belföldi anyagokból készültek, de a közeljövőben már ausztráliai és amerikai fákat is importál a cég és ezekből készít furnirt. A furnir természetesen exportcikk is és kivitele főleg a Kelet felé irányul. Ily módon az aradi ipar nevét a távoli országokban a közeljövőben egy újabb cikk teszi ismertté: a furnir.

O A CAA Timisoarán. Az aradi atléták csapata vasárnap Timisoarán mérkőzik, ellenfele a timisoarai testvércsapata, az újdonsült nemzeti ligás CAT lesz. Timisoarán nagy érdeklődéssel várják a mérkőzést.

O A Crisana turagyőzelméi. A Regátban turázó oradeai Crisana újabb két győzelmet aratott: Brailában a DVA együttesét 4:3 (2:2)-re, a Dacia-Unireát pedig 6:2 (1:2) arányban győzte le.

O Sasok—Héjják mérkőzése szombaton d. u. 6 órakor az CAA-pályán. Ismét kedélyes összeállításra készülnek az CAA-táborban. Ezúttal a „Sasok” koronázatlan királya Kornis Árpád vezénylete alatt ütköznek meg a „Héjják” csapatával, amely Pfeiffer II. vezérhéjja körül csoportosul. Mindkét csapatban több régi neves játékos szerepel, mint: Csenka, Pálffy, Kelly, Pálkás, Auer, Romvári, a Horváth-család, Gruber. Egyik főérdeklődése a mérkőzésnek, hogy a „Sasok” csapatában Mikóczy, az olasz vándor-sas is szóhoz jut. E humorosnak ígérkező összecsapás a „Héjja-fészekben” (Horváth-vendéglő, a vasúttal szemben) folytatódik, amely, ismerve az CAA, vascsorák kedélyességét, előreláthatólag a hajnali órákban fog véget érni.

O Győzött a Szeged FC Franciaországban. Csütörtökön játszotta le első turamérkőzését a Szeged FC Tourcoingban és 1:0 féldő után 2:0 arányban győzött Mester és Bertók góljaival.

Olcsó üdülés szeptember hónapban!

Carmen-Sylva — — — 8 teljes nap Lei	1.600
Eforia, Hotel Bellona — 8 " " "	2.240
" Sátor-tábor — — 8 " " "	850
Constanța, Hotel Palace 8 " " "	1.600
Tekirghiol-Bái — — — 8 " " "	960
Herku'es-fürdő — — — 8 " " "	1.760
Buzias-fürdő — — — 8 " " "	2.000
Püspök-fürdő — — — 8 " " "	1.440
Sovata — — — — 8 " " "	1.210
Tusnad-fürdő — — — 8 " " "	1.600

Beiratkozások és felvilágosítások:
a Sándor (Európa hivatalos menetjegyirodában)

BULEV. REGINA MARIA 10. A megyei prelekturával szemben. **CONSUM**-tagok készpénzárón 6 havi részletre vehetnek részt!

KÖZGAZDASÁGI KÖZLÖNY

Passzív az ország kereskedelmi mérlege

3 millió 306 ezer lejjel több volt a behozatal, mint a kivitel összege — Az elzárkózás politikájának következményei

Élénk érdeklődésre tarthat számot az ország gazdasági köreiből az a kimutatás, amelyet most tettek közzé és amely az 1934-es év első hat hónapjának kereskedelmi mérlegéről számol be. Ez a mérleg — amelynek adatait alább ismertetjük, — mintegy beszélő bizonyítéka annak, hogy a kontingentálás rendszerének bevezetése, az elzárkózás politikája, nem elegendő ahhoz, hogy a kereskedelmi és fizetési mérleg aktivitását biztosítsa. Ezt az aktivumot — és talán ez az 1934. év első hat hónapjáról szóló kereskedelmi mérlegének legfőbb tanúsága — nem annyira az elzárkózással, a külföldi áruk behozatalának lehetlenné tételével kell biztosítani,

hanem elsősorban is az által, hogy új piacokat teremtsünk a magunk árucikkeinek és a kivitel növelésével hozzuk egyensúlyba és tesszük aktívá a kereskedelmi mérleget.

Egyes gazdaságpolitikai felfogások szerint, egy ország gazdasági életének prosperitása, fejlődése nincs összefüggésben azzal, hogy kereskedelmi mérlege aktív-e, vagy passzív. Ez a tétel ne képezze most vita tárgyát. Akkor azonban, amikor valutáris köztetések léteznek, amikor nemcsak kereskedelem, de valuta-politikai szempontból is az országnak az az érdeke, hogy minél több deviza folyjon be a Banca Nationala pénztárába, akkor ezt az érdeket elsősorban a kereskedelmi mérleg aktivitása szolgálja, amely nem a devizák kiömlését, hanem beáramlását vonja maga után.

Az említett kimutatás szerint 1934. első felében

Románia behozatalának értéke 3 millió

306 ezer lejjel több volt mint kivitele.

Egy ország kereskedelmi mérlegében egy három millió lejes összeg valóban nem nagy, de ha figyelemmel kísérjük azt a folyamatot, amelynek során eddig a három milliós deficithez eljutottunk, akkor az ország kereskedelmi mérlegének kimutatása valóban gondolkodásra késztet és gondolkodásra kell készítenie kereskedelmi politikánk legfőbb irányítóját — a kormány tagjait is. 1933. első felében kereskedelmi mérlegünk még 713 millió lejjel aktív volt. 1932. első hat hónapjában pedig az aktívum meghaladta a két milliárd lejt.

Jelenleg az ország harmincnégy állammal áll kereskedelmi összeköttetésben. Ezek közül 21 állammal szemben aktív a kereskedelmi mérlegünk, tizenhéttel szemben pedig passzív. Eddig Angliával és Dániával szemben aktív volt kereskedelmi mérlegünk, ebben az esztendőben azonban passzív lett. Így például 1933. első felében Angliával szembeni kereskedelmi mérlegünk 425 millió lej aktivummal zárult, ebben az esztendőben viszont a deficit 550 millió lejt tett ki. Ausztriával szemben 15 millió lej volt az aktivumunk, most 146 millió lej a passzívum. Vannak olyan államok, amelyekkel szemben csak ebben az esztendőben alakult kedvezően kereskedelmi mérlegünk. Ezekkel viszont jelentéktelenek kereskedelmi kapcsolataink. Ezek az államok: Észtország, Finnország, Lettország, Litvánia, Svédország, Mexikó és India.

Ez év júniusában kereskedelmi mérlegünk a következőképpen alakult: Behozatal 994.360.000 lej (1933. júniusában: 1 milliárd 67 millió 970 ezer lej), kivitel 957 millió 680 ezer lej (1933. júniusában: 1 milliárd 40 millió 442 ezer lej). Kivitelünk tehát a múlt év júniusához viszonyítva 82 millió 762 ezer lejjel esett vissza.

Küldöttségileg kérték az aradmegyei tanítók július havi fizetésük kiutalását

Tízmillió lejt tesz ki az aradmegyei tisztviselők július havi hátraléka

Az aradi és aradmegyei állami tisztviselők körében nagy aggodalmat okoz az a körülmény, hogy — bár néhány nap múlva augusztus 20-ikát jelez a naptár, amikor tehát az augusztusi fizetések kiutalásának kellene megkezdődniük, —

a vallás-, a közoktatásügyi-, valamint a belügyminisztérium hatáskörébe tartozó tisztviselők még nem kapták meg július havi fizetésüket sem.

Mint ismeretes, az aradi pénzügyigazgatóság csak néhány nappal ezelőtt fejezte be a július havi nyugdíjak kifizetését, kérdéses tehát, hogy az augusztusi fizetések kiutalása, a pontos időben, augusztus 20-ikán megérkezik-e.

Az aradi és aradmegyei állami tisztviselők egy havi fizetése közel huszonnégy millió lejt tesz ki.

Eddig csak a júliusi kifizetések egy részére érkezett meghitelezés, míg közel 10 millió lejt kitevő júliusi járandóságot nem fizettek ki.

Nem kapták meg többek között júliusi fizetésüket az aradi és aradmegyei állami tanítók,

valamint a jegyzők. Ma délelőtt a tanítóknak egy küldöttsége kereste fel Avramescu Ovidiu dr. helyettes behajtási pénzügyigazgatót, akit arra kértek, hogy járjon közben a pénzügyminisztériumnál a júliusi fizetések mielőbbi kiutalása érdekében. Avramescu dr. megígérte, hogy azonnal interveniál az ügyben és annak a reményének adott kifejezést, hogy a meghitelezés rövid időn belül meg is érkezik.

Munkatársunk beszélgetést folytatott Avramescu Ovidiu dr.-ral, akinél a néhány napon belül esedékes augusztusi fizetések és nyugdíjak iránt érdeklődtünk. Avramescu dr. kérdésünkre a következőket mondotta:

— A júliusi fizetések egy részében beállott késedelem a gyenge inkasszónak tudható be. Ezzel magyarázható tehát az is, ha az augusztusi járandóságok kiutalása bizonyos fokú késedelmet szenved. A pénzügyigazgatóságok közegei tudvalevőleg a lehető legintenzívebben végzik a behajtás munkáját, de ennek ellenére, sok helyen nem sikerült elérni a szükséges százalékot. Előreláthatólag azonban csak néhány napos késedelemről lesz szó és a tisztviselők és nyugdíjasok rövidesen hozzájutnak járandóságaikhoz.

MONTEASARA

valamint

BUZIASRA

BAIA FELIX

BAIA EPISCOPUL

Lei 115.—
tour retour

Lei 145.—
tour retour

f. hó 19-én reggel 3/6 órakor jelentkezőket elfogad

kényelmes bőrüléses autobuszokat indít a MERA & Co. autobuszv. állalat.

Indulás minimum 20 jelentkező esetén.

Sándor Iván & Co.

sorsjegyiroda. 3198

Bécsi Mintavásár

1934. szeptember 2—8-ig

(a Rotunde-ban szeptember 9-ig.)

Fényüzési és szükségleti cikkek kiállítás / Bútor kiállítás / Nemzetközi rádióvásár / Ruházati cikkek vására / Kötétt áruk / Szőrmedvet / Háztartási ipar / Nemzetközi film- és mozikiállítás / Technikai vásár / Találmányok vására / Irodai cikkek / Téli-sport kiállítás / Élelmiszerek kiállítási vására.

Brazília, Bulgária, Itália és Magyarország külön kiállításai.

Mező- és erdőgazdasági minta-kiállítás.

Jelentős utazási kedvezmények a román, szerb, cseh, magyar és osztrák vasutakon, a Dunán, a Fekete-tengeren, valamint a légi forgalomban. Utazási vízum nincs! A vásári igazolvány és az utlevél elegendő az osztrák határátlépéshez. Csehországban nem kell átutazási vízum! A magyar átutazási vízumot a vásári igazolvány felmutatása mellett a határon adják!

Minden felvilágosítás, valamint vásárigazolványok is a

WIENER MESSE A. G. Wien, VII.

valamint az alábbi tb. képviselőknél szerezhetők be:

Arad: „Európa” utazási iroda, Bul. Reg. Maria 10. (Sándor F. könyvtár), Wagons-Lits (Cook S. A.) Bul. Reg. Maria 18., Soc. An. Rom. de Transporturi Internationale Schenker & Co., Bul. Regina Maria 9. 394

A Lengyelországban importra engedélyezett romániai termékek jegyzéke:

A lengyel vámtételek száma	A termékek megnevezése	November 15-ig	November 15-től december 31-ig
6	Kőles	5000 m. m.	5000 m. m.
24, 2	Kendermag	600	1000
24, 8	Napraforgómag	30000	30000
24, 8	Tökmag	1000	4000
53, 54	Alma és körte	5000	5000
55, 2	Frisz szilva	5000	—
57	Szőlő	40000	—
69, 2 a	Szárlott szilva	8000	1700
69, 1 a	Dió	5000	7000
69, 1 b	Dióbél	—	500
281	Hor	100	400
492	Nyerabőr	250	250
527, 528	Juh- és báránybőr	2700	300
530	Egyéb, meg nem nevezett bőrök	180	140
Hagyma, fokhagyma, káposzta, uborka, szalámi, mindenféle sajtok és túrók, gyümölcs, zöldség- és halkonzervek, friss és szárított gyümölcsök.			

— A CFR igazgatósága által beszerzett statisztikai adatok szerint, ideiglenes gabonatermésünk körülbelül 400 ezer vaggont tesz ki. A buza és rozs összesen 123 ezer vagon, az árpa és zab összesen 68 ezer vagon, tengeri pedig 205 ezer vagon. A múlt évi termésből még a következő készletek vannak raktáron: zab és rozs 12.145 vagon, árpa és zab 16.583 vagon, tengeri pedig 19.730 vagon. Szakértők számításai szerint exportra a következő mennyiségek maradnak: 23.870 vagon buza és rozs, 37.100 vagon árpa és zab, 66.665 vagon tengeri. A CFR 15 ezer darabból álló vagonparkot helyezte készenlétbe a gabonaszállítások lebonyolítására. Természetesen gondoskodtak arról is, hogy a cukorrépa szállításában fennakadás ne álljon be. Az ideiglenes cukorrépa-termést 46 ezer vagonra becsülik.

— Zürich devizaárak. Berlin 119.70, Amsterdam 207.60, Newyork 302.5, London 1541.50, Páris 2020.50, Milánó 2628, Prága 1272, Belgrád 700, Bucuresti 308, Varsó 5790 és Bécs 7272.

